

BVD / SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A84/028

13 april 1984

SOVJETPRESIDENT : GEEN UITBREIDING VAN ZIJN MACHTSPOSITIE

CPSU-secretaris-generaal en Politburolid Konstantin (72) is op 11 april tijdens de eerste zitting van de Opperste Sovjet na de parlementsverkiezingen van begin maart gekozen tot voorzitter van het Presidium van dit orgaan en dus tot Sovjetpresident. Daarmee heeft hij in recordtijd alle belangrijke functies van zijn voorgangers en overgenomen, want eerder was al bekend geworden dat hij voorzitter was van de Sovjetrussische Defensieraad. Tijdens dezelfde bijeenkomst werd CC-secretaris en Politburolid (53) - eerder al genoemd als tweede man in de Sovjethiërarchie - benoemd tot voorzitter van de commissie voor Buitenlandse Zaken van de van het parlement deeluitmakende Unieraad, een functie die vóór hem (sinds 23-1-'82) bekleed werd door en daarvoor door en . Aangenomen mag worden dat dit is gebeurd om hem - de "aangewezen" man om t.z.t. op te volgen - in staat te stellen de nodige buitenlandse politieke ervaring op te doen.

's verkiezing vond plaats op voordracht van , die meedeelde dat tijdens het op 10 april gehouden plenum van het CC-CPSU daartoe besloten was en dat in de opvattingen van de partij de functies van CPSU-secretaris-generaal en president gecombineerd dienden te worden. "Het naar voren brengen van de buitenlandse politiek in de internationale arena door de secretaris-generaal is een overtuigende weerspiegeling van het feit dat onze buitenlandse politiek verbonden is met het beleid van de partij".

Door zijn benoeming tot Sovjetpresident heeft partijleider volgens de meeste commentatoren zijn machtspositie aanzienlijk weten te versterken. Deze inschattingen verdienen echter op zijn minst van vraagtekens te worden voorzien, want tijdens het CC-plenum is geen enkele nieuwe benoeming gevallen binnen het Politburo en het CC-secretariaat. Derhalve heeft in

deze organen geen van zijn aanhangers kunnen opnemen, waardoor zijn machtspositie binnen de partij in ieder geval niet is gegroeid. Het evenwicht dat volgens inschattingen daar moet bestaan tussen de voormalige -aanhangers met aan het hoofd, de militairen met als vertegenwoordiger Politburolid en Defensie minister en de onder in de toporganen opgenomen functionarissen als de Politburoleden en is dus niet veranderd, wat ervoor pleit dat de zaken door de collectiviteit geregeld zijn. is daardoor waarschijnlijk niet meer dan de naar buiten tredende vertegenwoordiger van deze collectieve leiding. De benoeming tot Sovjetpresident - waarmee de eenheid van partij en staat nog eens duidelijk is benadrukt, wat om binnen- en buitenlands politieke redenen opportuun kan zijn geacht - zal daarin geen verandering hebben gebracht.

Illustratief voor het bestaande evenwicht of - zo men wil - de immobiliteit van het huidige systeem is het feit dat in een rede na zijn benoeming over de binnen- en buitenlandse politiek geen nieuwe gezichtspunten aandroeg. Hij verklaarde dat het beleid ter verhoging van de arbeidsdiscipline zal worden voortgezet en dat om de internationale spanning te verminderen zal worden gestreefd naar "zinnvolle accorden" zonder daarbij enige concessie van Sovjetzijde in het vooruitzicht te stellen.

Illustratief voor genoemde immobiliteit is ook dat het voorstel deed om (79) - die onder op de nominatie heet te hebben gestaan om vervangen te worden - opnieuw te benoemen tot premier. De uitvoering van de opdracht die daarbij ontving om een nieuwe ministerraad te vormen, leidde ook al niet tot enige belangrijke verandering.